

منبع شناسی فقه روابط بین الملل

پدیدآورنده (ها) : ارجینی، حسین

ادیان، مذاهب و عرفان :: نشریه معرفت :: خرداد ۱۳۸۵ - شماره ۱۰۲ (ISC)

صفحات : از ۵۱ تا ۵۸

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/30170>

تاریخ دانلود : ۱۴۰۴/۰۷/۲۶

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

مقالات مرتبط

- واژه شناسی فقه روابط بین الملل
- نکته هایی در فقه روابط بین الملل
- بررسی معیارهای تعیین دار الاسلام، دار الکفر و دار الحرب و انطباق آن با شرایط فعلی نظام بین الملل
- نفوذ در فقه روابط بین الملل شیعی: مطالعه تطبیقی نگاه فقهای سه دوره پیشامشروطه، مشروطه و انقلاب اسلامی
- روابط نظام اسلامی و دول غیر اسلامی از منظر قرآن کریم
- فقه روابط بین الملل
- مسائل فقه سیاسی
- دین و تئوری روابط بین الملل
- جایگاه قاعده «نبذ» در فقه روابط بین الملل و سیاست خارجی حکومت اسلامی
- مسئله یابی جایگاه دین در روابط بین الملل
- ویژگی های فقه سیاسی شیعه
- سیر تحول مطالعات نظری روابط بین الملل در ایران

عناوین مشابه

- واژه شناسی فقه روابط بین الملل
- درآمدی بر تاریخ گرایی در روابط بین الملل: جامعه شناسی تاریخی و زمینه های پژوهشی مشترک در روابط بین الملل
- آسیب شناسی روابط بین الملل از دیدگاه امام خمینی
- بحران شناسی فرهنگی روابط بین الملل در سال ۲۰۱۶، بر اساس مدل مکعب بحران هرمان
- روش شناسی سازه انگاری در حوزه روابط بین الملل
- انسان شناسی نظریه های امنیت: پیش پارادایم روح محور (عزت جو) در روابط بین الملل: بررسی موردی عزت جوئی ج.ا.ایران در دفاع مقدس
- روش شناسی و روش مطالعه در روابط بین الملل
- نکته هایی در فقه روابط بین الملل
- نا اطمینانی شناسی و مخاطره در روابط بین الملل - یک بررسی شناختی پیرامون نااطمینانی در تصمیم ، مخاطره پذیری و مخاطره گریزی
- قاعده ی امان در فقه روابط بین الملل

منبع شناسی فقه روابط بین الملل

حسین ارجینی

مقدمه

مطالعه گسترده در فقه روابط بین الملل به شناخت منابع آن به صورت تفصیلی بستگی دارد. برخی از منابع موجود اصلی هستند و به طور مستقیم با فقه روابط بین الملل در ارتباطند، اما برخی دیگر فرعی اند و حاوی مطالبی برای آشنایی با حقوق و روابط بین الملل می باشند.

فقه سیاسی مفهومی اعم از فقه روابط بین الملل است که سیاست داخلی و خارجی دولت اسلامی و مسلمانان را دربر دارد و بسیاری از منابع که به فقه سیاسی پرداخته اند جزء منابع فقه روابط بین الملل نیز محسوب می شوند. منابعی را که با فقه روابط بین الملل در ارتباط هستند می توان در بخش های ذیل دسته بندی نمود:

الف. منابع حقوق و روابط بین الملل

آشنایی با مباحث مربوط به حقوق و روابط بین الملل به عنوان زمینه ای برای شناخت مفاهیمی که در این زمینه مطرح است و نیز در مباحث تطبیقی و بررسی دیدگاه اسلام درباره حقوق و روابط بین الملل موجود بسیار مفید خواهد بود. علاوه بر آن، دانش پژوهان با مطالعه منابع مربوط به حقوق و روابط بین الملل نگاهی کلی و نظام وار به مسائل بین المللی که در متون دینی مطرح است، پیدا می کنند که در سازماندهی و کارآمد کردن تحقیقات بسیار مؤثر است. از این رو، به برخی از این منابع اشاره می شود:

۱. اعلامیه های حقوق بشر، هوشنگ ناصرزاده، تهران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۲.
۲. التفاوض والعلاقات العامة، حسن الحسن، بیروت، مجد، ۱۴۱۳.
۳. الدبلوماسية القديمة والمعاصرة، علی عبدالقوی الغفاری، دمشق، دارالاول، ۲۰۰۲.
۴. العلاقات الدبلوماسية والقنصلية، عدنان البکری، بیروت، مجد، ۱۴۰۶.
۵. العلاقات السياسية الدولية، اسماعیل صبری مقلد، الطبعة الثالثة، کویت، مطبوعات جامعة الكويت، ۱۹۸۴.
۶. القانون الدولي العام، عبدالباقی نعمة عبدالله، بیروت، دارالاضواء، ۱۴۱۰.
۷. الوسيط فی القانون الدولي العام، عبدالکریم علوان، ۴ جلد، بیروت، مكتبة دار الثقافة للنشر والتوزيع، ۱۴۱۷.
۸. بایسته های حقوق بین الملل عمومی، رضا موسی زاده، تهران، نشر میزان، ۱۳۸۰.
۹. جنگ و صلح از دیدگاه حقوق و روابط بین الملل، عالیہ ارفعی و محمود مسائلی، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۱.
۱۰. حقوق بین الملل در جهانی نامتحد، آنتونیو کاسسه، ترجمه مرتضی کلانتریان، تهران، دفتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰.

۱۱. حقوق بین الملل؛ دفاع مشروع، علی اکبر خسروی، تهران، مؤسسه فرهنگی آفرینه، ۱۳۷۳.
۱۲. حقوق بین الملل عمومی، محمدرضا ضیائی بیگدلی، چ شانزدهم، تهران، گنج دانش، ۱۳۸۱.
۱۳. حقوق بین الملل عمومی، محمّد صفدری، به کوشش احمد هوشنگ شریفی، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۴۱، ج ۲.
۱۴. حقوق بین الملل عمومی، محمد صفدری، به کوشش احمد هوشنگ شریفی، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۴۲، ج ۳.
۱۵. حقوق بین الملل عمومی، محمّد صفدری، چ دوم، تهران، انتشارات ابوریحان، ۱۳۴۲، ج ۱.
۱۶. حقوق بین الملل عمومی، محمدکاظم عمادزاده، تهران، اتا، ۱۳۶۹.
۱۷. حقوق بین الملل عمومی و اصول روابط دول، سید جلال الدین مدنی، ۲ جلد، تهران، پایدار، ۱۳۷۷.
۱۸. حقوق بین الملل عمومی، هوشنگ مقتدر، چ سوم، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۷۴.
۱۹. حقوق بین الملل، ملکم شاو، ترجمه محمدحسین وقار، چ دوم، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۴.
۲۰. حقوق بین الملل نوین، مایکل بارتون اکهرست، ترجمه مهرداد سیدی، تهران، دفتر خدمات حقوق بین المللی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳.
۲۱. حقوق بین الملل و داوری های بین المللی، سیدحسین صفایی، میزان، ۱۳۷۵.
۲۲. حقوق دیپلماتیک، پرویز ذوالعین، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۹.
۲۳. حقوق دیپلماتیک نوین، عباس معین زاده، چ دوم، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۶.
۲۴. حقوق دیپلماتیک و کنسولی، جواد صدر، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.
۲۵. حقوق مخاصمات مسلحانه، شارل روسو، تهران، دفتر خدمات حقوقی بین المللی، ۱۳۶۹.
۲۶. حقوق معاهدات بین المللی، رضا موسی زاده، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۷۷.
۲۷. درآمدی بر حقوق بین الملل، حمیدرضا ملک محمدی نوری، تهران، شیرازه، ۱۳۸۰.
۲۸. درآمدی بر حقوق بین الملل عمومی، گرهارد فن گلان، ترجمه سید داود آقایی، تهران، نشر میزان و نشر دادگستر، ۱۳۷۸، ج ۱.
۲۹. درآمدی بر حقوق بین الملل عمومی، گرهارد فن گلان، ترجمه محمدحسین حافظیان، تهران، نشر میزان و نشر دادگستر، ۱۳۷۹، ج ۲.
۳۰. دیپلمات و دیپلماسی، علی الادبوش و علیرضا توتونچیان، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۲.
۳۱. دیپلماسی، برایان وایت، ترجمه سیدحسین محمدی نجم، تهران، دوره عالی جنگ دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۷۹.
۳۲. دیپلماسی نوین، آرپی بارستون، ترجمه محمدجعفر جواد، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۷۹.
۳۳. دیپلماسی نوین، سید علی اصغر کاظمی، چ دوم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلام، ۱۳۶۸.
۳۴. روابط بین الملل در ثنوری و در عمل، سید علی اصغر کاظمی، چ سوم، تهران، نشر قومس، ۱۳۷۸.
۳۵. سیر روابط و حقوق بین الملل تا عصر حاضر، احمد متین دفتری، تهران، مروارید، ۱۳۴۴.
۳۶. فرهنگ اصطلاحات تخصصی حقوق بین الملل، جک. سی پلانو و روی التون، ترجمه و تنظیم پرویز علوی، تهران، مؤسسه نشر علوم نوین، ۱۳۷۸.
۳۷. فرهنگ حقوق بین الملل، رابرت بلدسو، ترجمه بهمن آقایی، تهران، کتابخانه گنج دانش، ۱۳۷۵.
۳۸. فرهنگ روابط بین الملل، جک. سی پلانو و روی التون، ترجمه و تحقیق: حسن پستا، تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۷۵.
۳۹. فرهنگ روابط بین الملل، غلامرضا علی بابایی، تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۵.
۴۰. قانون العلاقات الدولية، احمد سرحال، بیروت، مجد و القاهرة، الكتاب للنشر والطباعة و التوزيع، ۱۴۱۰.
۴۱. کلیات حقوق بین الملل عمومی، رضا موسی زاده، ۲ جلد، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۶.
۴۲. مبادئ القانون الدولي العام، احسان هندی، دمشق، دارالجليل، ۱۹۸۴.
۴۳. معجم الدبلوماسية و الشؤون الدولية، سموحی فوق العاده، بیروت، LIBRAIRIE DU LIBAN، ۱۹۸۶.
۴۴. مفاهیم تعلیق مخاصمات و حالت نه جنگ و نه صلح در حقوق بین الملل، حمیدرضا ملک محمدی نوری، تهران، وزارت خارجه، ۱۳۷۲.
۴۵. نظریه پردازی در روابط بین الملل، حسین سیف زاده، تهران، سمت، ۱۳۷۶.

۴۶. نظریه‌های متعارض در روابط بین الملل، جیمز دوئرتی و رابرت فالتز گراف، ترجمه علیرضا طیب و وحید بزرگی، چ دوم، تهران، قومس، ۱۳۷۶.

۴۷. نظریه معاصر روابط بین الملل، جوزف، فرانکل، ترجمه وحید بزرگی، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۱.

۴۸. نهادهای روابط بین الملل، کلود آلبر کلیار، ۲ جلد، ترجمه و تحقیق: هدایت‌الله فلسفی، تهران، نشر نو، ۱۳۶۸.

ب. منابع قرآنی

در قرآن کریم آیات بسیاری درباره روابط مسلمانان و دولت اسلامی با ملت‌ها و دولت‌های غیرمسلمان آمده است. تفاسیر شیعه و سنی، به ویژه تفاسیری که به جنبه‌های اجتماعی و سیاسی اهمیت بیشتری می‌داده‌اند، به صورت تفصیلی به بررسی این آیات پرداخته‌اند. البته منابعی هم به صورت مستقل آن‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند.

منابع شیعه

۱. آشنایی با قرآن، مرتضی مطهری، تهران، صدرا، ۱۳۶۵، ج ۳.
۲. آیات الاحکام، محمد بن علی بن ابراهیم الاسترآبادی، تعلیق: الشیخ محمدباقر شریف‌زاده، تهران، مکتبه العروجی.
۳. الاصفی فی تفسیر القرآن، محسن الفیض الکاشانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۲۰.
۴. البیان فی تفسیر القرآن، السید ابوالقاسم الخوی، بیروت، دارالزهراء، الطبعة الرابعة، ۱۳۵۹.
۵. التبیان فی تفسیر القرآن، محمد بن الحسن الطوسی، تحقیق: احمد حبیب قصیر العاملی، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹.
۶. المیزان فی تفسیر القرآن، السید محمدحسین الطباطبائی، بیروت، مؤسسة الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۷.
۷. پیام قرآن، ناصر مکارم شیرازی، قم، مدرسه امیرالمؤمنین، ۱۳۶۷، ج ۱۰.
۸. تفسیر الصافی، محسن الفیض الکاشانی، چ دوم، تحقیق حسین الاعلمی، تهران، مکتبه الصدر، ۱۴۱۶.
۹. تفسیر العیاشی، محمد بن مسعود بن عیاشی السلمی السمرقندی، تحقیق: السید هاشم الرسولی المحلاتی، تهران، المکتبه العلمیه الاسلامیه.
۱۰. تفسیر القرآن الکریم، ابوحمزه الثمالی، تجمیع: عبدالرزاق محمدحسین حرزالدین، قم، الهادی، ۱۴۲۰.
۱۱. تفسیر القرآن الکریم مفتاح احسن الخزائن الالهیه، السید مصطفی الخمینی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۴۱۸.
۱۲. تفسیر القمی، ابوالحسن علی بن ابراهیم القمی، چ سوم، قم، مؤسسه دارالکتاب.
۱۳. تفسیر جوامع الجامع، فضل بن حسن طبرسی، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۸.
۱۴. تفسیر فرات الکوفی، ابی القاسم فرات بن ابراهیم الکوفی، تحقیق محمد کاظم، طهران، التابعة لوزارة الثقافة و الارشاد الاسلامی، ۱۴۱۰.
۱۵. تفسیر من وحی القرآن، السید محمدحسین فضل‌الله، الطبعة الثانية، بیروت، دارالماک، ۱۴۱۹.
۱۶. تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۶.
۱۷. جنگ از دیدگاه قرآن کریم؛ بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع، محمدتقی مصباح، تهران، دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۱۳۶۸، ج ۱.
۱۸. جنگ و جهاد در قرآن، محمدتقی مصباح، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲.
۱۹. جهاد در قرآن، سیدحسن طاهری خرم‌آبادی، قم، مؤلف، ۱۳۸۰.
۲۰. جهاد و موارد مشروعیت آن در قرآن، مرتضی مطهری، تهران، صدرا.
۲۱. زبدة البیان فی احکام القرآن، احمد بن محمد المحقق الاردبیلی، تهران، المکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفریه.
۲۲. فقه القرآن، قطب‌الدین الراوندی، تحقیق: السید احمد الحسینی، قم، مکتبه آیه‌الله العظمی النجفی المرعشی، ۱۴۰۵.
۲۳. فقه القرآن، محمد الیزدی، قم، اسماعیلیان، ۱۳۷۴.
۲۴. کنز الدقائق، میرزا محمدالمشهدی القمی، قم، مؤسسه نشر الهادی، ۱۴۰۷.
۲۵. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، فضل بن حسن الطبرسی، بیروت، مؤسسة الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۵.
۲۶. نورالثقلین، عبدعلی بن جمعه العروسی الحویزی، چ چهارم، قم، اسماعیلیان، ۱۴۱۲.

منابع اهل سنت

۱. احکام القرآن، محمد بن عبدالله، ابن العربی، الطبعة الثالثة، بیروت، دار الجیل، ۱۳۸۷.
۲. الجامع لاحکام القرآن، محمد بن احمد الانصاری القرطبی، بیروت، مؤسسة التاريخ العربی، ۱۴۰۵.
۳. الجواهر الحسان فی تفسیر القرآن، عبدالرحمن بن محمد الثعالبی المالکی، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۸.
۴. الدر المنثور، جلال الدین السیوطی، بیروت، دار الفکر، ۱۳۶۵.
۵. المنار، محمد رشید رضا، الطبعة الثانية، بی جا، دار الفکر، بی تا.
۶. النامخ و المنسوخ، قتادة بن دعامة السدوسی، الطبعة الثالثة، بغداد، مؤسسة الرسالة، ۱۴۰۹.
۷. أحکام القرآن، احمد بن علی الرازی الجصاص، بیروت، دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۵.
۸. تفسیر الجلالین، جلال الدین السیوطی و جلال الدین محلی، بیروت، دار المعرفه، بی تا.
۹. تفسیر القرآن العظیم، اسماعیل ابن کثیر، بیروت، دار المعرفه، ۱۴۱۲.
۱۰. تفسیر القرآن العظیم، اسماعیل بن کثیر القرشی الدمشقی، بیروت، دار المعرفه، ۱۴۱۲.
۱۱. تفسیر القرآن، عبدالرزاق بن همام الصنعانی، تحقیق مصطفی مسلم محمد، الرياض، مكتبة الرشد، ۱۴۱۰.
۱۲. تفسیر مجاهد، مجاهد بن جبر التابعی المکی المخزومی، تحقیق عبدالرحمن الطاهر بن محمد السورتی، اسلام آباد، مجمع البحوث الاسلامیه، بی تا.
۱۳. جامع البیان عن تأویل آیات القرآن، محمد بن جریر الطبری، بیروت، دار الفکر، ۱۴۱۵.
۱۴. زاد المسیر فی علم التفسیر، ابوالفرج الجوزی القرشی، تحقیق، محمد بن عبدالرحمن عبدالله، بیروت، دار الفکر، ۱۴۰۷.
۱۵. فتح القدیر، محمد بن علی الشوکانی، بی جا، عالم الکتب، بی تا.
۱۶. فی ظلال القرآن، سید قطب، الطبعة السابعة، بیروت، دار الشروق، بی تا.

ج. منابع روایی

در منابع روایی شیعه و اهل سنت می توان روایات بسیاری در ارتباط با روابط مسلمانان با غیرمسلمانان یافت. این روایات در منابع روایی به صورت پراکنده آمده، اما منابعی که به دسته بندی روایات پرداخته اند این روایات را بیشتر در باب جهاد قرار داده اند. البته در ابواب دیگری همچون طهارت، نکاح، بیع و خمس نیز آمده است.

منابع شیعه

۱. الغدیر، عبدالحسین امینی، الطبعة الثالثة، بیروت، دارالکتب العربی، ۱۳۸۷.
۲. الکافی، محمد بن یعقوب الکلینی، چ چهارم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۳. المحجة البيضاء فی تهذیب الاحیاء، محسن الفیض الکاشانی، تهران، مكتبة الصدوق، ۱۳۴۰.
۴. بحار الانوار، محمّد باقر مجلسی، بیروت، مؤسسة الوفاء، ۱۴۰۴.
۵. تحف العقول، حسن بن شعبه حرّانی، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴.
۶. ترجمه و شرح نهج البلاغه، محمد تقی جعفری، چ دوم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳، ج ۲۴.
۷. تهذیب الاحکام، محمد بن الحسن الطوسی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۸. دعائم الاسلام، نعمان بن محمد التمیمی المغربي، تحقیق اصف بن علی اصغر فیضی، بی جا، دارالمعارف، ۱۳۸۳.
۹. عیون اخبار الرضا (ع)، ابوجعفر محمد بن علی الشیخ الصدوق، تحقیق الشیخ حسین الاعلمی، بیروت، مؤسسة الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۴.
۱۰. غرر الحکم و درر الکلم، عبدالواحد بن محمد تمیمی آمدی، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶.
۱۱. مستدرک الوسائل، حسین نوری، قم، مؤسسة آل البيت (ع)، ۱۴۰۸.
۱۲. من لا یحضره الفقیه، ابوجعفر محمد بن علی الشیخ الصدوق، الطبعة الثانية، قم، جامعه المدرسین، ۱۴۰۴، ج ۴.
۱۳. میزان الحکمه، محمّد محمدی ری شهری، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۳۶۲.
۱۴. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، چ ششم، قم، مشرقین، ۱۳۷۹.

۱۵. وسائل الشیعه، محمد بن حسن الحر العاملی، قم، مؤسسة آل البيت (ع) لاحیاء التراث، ۱۴۱۱.

منابع اهل سنت

۱. سنن ابن ماجه، محمد بن یزید القزوینی، تحقیق محمد فؤاد عبدالباقی، بیروت، دارالفکر، بی تا.

۲. سنن الترمذی، محمّد بن عیسی الترمذی، تحقیق عبدالوهاب عبداللطیف، بیروت، دارالفکر، ۱۴۰۳.

۳. سنن أبی داود، سلیمان ابن الاثعث السجستانی، تحقیق سعید محمد اللحام، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۰.

۴. شرح نهج البلاغه، عبدالحمید ابن ابی الحدید، قم، دار احیاء الکتب العربیه، بی تا.

۵. صحیح البخاری، محمد بن اسماعیل البخاری، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۰.

۶. صحیح مسلم، مسلم بن حجاج النیسابوری، بیروت، دارالفکر، بی تا.

۷. فتح الباری، شهاب الدین ابن حجر العسقلانی، بیروت، دارالمعرفه للطباعة و النشر، بی تا.

۸. مسند احمد، احمد ابن حنبل، بیروت، دار صادر، بی تا.

۹. نیل الاوطار من اخبار سید الاخیار، محمد بن علی الشوکانی، بیروت، دار الجیل، ۱۹۷۳.

د. منابع فقهی

در منابع فقهی شیعه و اهل سنت در ابواب بسیاری به روابط مسلمانان با غیرمسلمانان پرداخته شده است. علاوه بر باب جهاد، در ابواب دیگری همچون طهارت، بیع، خمس، ولایات، قضاوت، امر به معروف و نهی از منکر، حربه، حدود، دیات و قصاص نیز این مسئله مورد بررسی فقهی قرار گرفته است.

منابع شیعه

۱. الاصول العامة للفقهاء المقارن، السید محمد تقی الحکیم، الطبعة الرابعة، بیروت، المؤسسة الدولية، ۱۴۲۲.

۲. الحدائق الناضرة، یوسف المحقق البحرانی، قم، جامعة المدرسين، بی تا.

۳. الخلاف، محمد بن الحسن الطوسی، قم، مؤسسة النشر الاسلامی، ۱۴۱۷.

۴. الدروس الشرعیة، محمد بن جمال الدین العاملی (الشهید الاول)، قم، جامعة مدرسين، ۱۴۱۲، ج ۳.

۵. الذریعة الى اصول الشیعه، السید المرتضی علم الهدی، تهران، دانشگاه تهران، بی تا.

۶. الروضة البهیة، زین الدین الجبعی العاملی (شهید الثانی)، قم، داوری، ۱۴۱۰.

۷. السرائر، محمد بن ادریس الحلّی، الطبعة الثانية، قم، جامعة المدرسين، ۱۴۱۰.

۸. العناوين الفقهية، السید میر عبدالفتاح الحسینی المراغی، قم، جامعة المدرسين، ۱۴۱۷.

۹. الفقه، کتاب الجهاد، السید محمدالحسینی شیرازی، قم، دار القرآن الحکیم، بی تا.

۱۰. القواعد الفقهية، سید محمد بنجوردی، چ دوم، تهران، بنیاد، ۱۳۷۲.

۱۱. الکافی فی الفقه، ابوالصلاح الحلّی، اصفهان، مکتبة امیرالمؤمنین (ع)، ۱۴۰۳.

۱۲. الکفاح المسلح فی الاسلام، السید کاظم الحسینی الحائری، بی جا، انتشارات الرسول المصطفی (ص)، بی تا.

۱۳. المبسوط فی الفقه الامامیة، محمد بن الحسن الطوسی، تهران، المکتبة المرتضویة لاحیاء الآثار الجعفریة، بی تا.

۱۴. المقنعة فی الاصول و الفروع، محمد بن محمد بن نعمان الشیخ المفید، قم، مؤسسة النشر الاسلامی، ۱۴۱۰.

۱۵. المکاسب، الشیخ مرتضی الانصاری، قم، مؤسسة الهادی، ۱۴۱۹.

۱۶. المکاسب المحرمه، السید روح الله الموسوی الخمینی، الطبعة الثانية، قم، اسماعیلیان، ۱۴۱۰.

۱۷. المذهب البارع، ابن فهد الحلّی، قم، جماعة المدرسين، ۱۴۱۱.

۱۸. المذهب، عبدالعزيز البراج الطرابلسی، قم، جامعة المدرسين، ۱۴۰۶.

۱۹. النهایة فی المعجزة الفقه و الفتاوی، محمد بن الحسن الطوسی، بیروت، دارالاندلس، افست، قم، منشورات قدس، بی تا.

۲۰. انوار الفقهاء؛ کتاب البیع، ناصر مکارم شیرازی، الطبعة الثانية، قم، مدرسة الامام امیرالمؤمنین، ۱۴۱۳.

۲۱. بلغة الفقيه، السید محمد آل بحر العلوم، الطبعة الرابعة، تهران، مکتبة الصادق، ۱۴۰۹.

۲۲. تحریر الوسیله، السيد روح الله الموسوی الخمينی، قم، دارالکتب العلمیه، اسماعیلیان، بی تا.
۲۳. تذکره الفقهاء، حسن بن یوسف العلّامة الحلّی، بی جا، مکتبه الرضویه لاحیاء الاثار الجعفریه، بی تا.
۲۴. تکملة العروة الوثقی، السيد محمدکاظم الطباطبائی الیزدی، تهران، الحیدری، ۱۳۷۸.
۲۵. جامع المقاصد فی شرح القواعد، علی بن الحسین المحقق الکرکی، قم، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۰۸، ج ۳.
۲۶. جواهر الفقه، عبدالعزيز البراج الطرابلسی، قم، جامعه المدرسين، ۱۴۱۱.
۲۷. جواهر الکلام، محمدحسن النجفی، بیروت، داراحیاء التراث العربی، بی تا.
۲۸. جهادالامة، محمدمهدی شمس الدین، بیروت، دارالعلم للملایین، ۱۹۹۷.
۲۹. حاشیه المکاسب، السيد محمدکاظم الطباطبائی الیزدی، قم، اسماعیلیان، ۱۳۷۸.
۳۰. دراسات فی ولاية الفقيه و فقه الدولة الاسلامیه، حسینعلی منتظری، قم، مرکز العالمی للدراسات الاسلامیه، ۱۴۰۸.
۳۱. دروس فی الفقه المقارن، محمدابراهیم جناتی، قم، مقر المنطقه الثانيه للبلاد لمنظمة الاعلام الاسلامی، ۱۴۱۵.
۳۲. ریاض المسائل، السيد علی الطباطبائی، قم، مؤسسه آل البيت (ع)، ۱۴۰۴.
۳۳. سلسله النبايع الفقهيہ، علی اصغر مروارید، بیروت، مؤسسه فقه الشيعه، الدار الاسلامیه، ۱۴۱۰.
۳۴. علل الشرايع، ابوجعفر محمدبن علی الشیخ الصدوق، نجف، المکتبه الحیدریه، ۱۳۸۵.
۳۵. غنیة النزوع الی علمی الاصول و الفروع، حمزہ بن علی الحلّی، قم، مؤسسه الامام الصادق (ع)، ۱۴۱۷.
۳۶. فقه الصادق، السيد محمدصادق الحسینی الروحانی، الطبعة الثالثة، قم، دارالکتاب، ۱۴۱۳.
۳۷. فقه القرآن، سعیدبن عبدالله الراوندی، تحقیق السيداحمدالحسینی، ط. الثانيه، قم، مکتبه آية الله العظمی النجفی المرعشی، ۱۴۰۵.
۳۸. کتاب البیع، السيد روح الله الموسوی الخمينی، الطبعة الرابعة، قم، اسماعیلیان، ۱۴۱۰.
۳۹. کتاب الخمس، الشیخ مرتضی الانصاری، قم، باقری، ۱۴۱۵.
۴۰. کتاب الطهارة، السيد ابوالقاسم الخوی، الطبعة الثانية، قم، انتشارات علمیه، ۱۴۱۱، ج ۸.
۴۱. کتاب القضاء، السيد محمدرضا گلپایگانی، قم، دارالقرآن الکریم، بی تا.
۴۲. کتاب النکاح، السيد ابوالقاسم الخوی، قم، دارالهادی، ۱۴۰۷، ج ۲.
۴۳. کتاب النکاح، الشیخ مرتضی الانصاری، قم، لجنة التحقيق، ۱۴۱۵.
۴۴. کشف اللثام، محمدبن حسن الاصفهانی، (الفاضل الهندی)، بی جا، مکتبه آية الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۵.
۴۵. مختلف الشيعه، الحسن بن یوسف العلّامة الحلّی، قم، جامعه المدرسين، ۱۴۱۳.
۴۶. مسالك الافهام الی تنقيح شرائع الاسلام، زين الدين الجبجي العالمی (شهيد الثاني)، قم، مؤسسه المعارف الاسلامیه، ۱۴۱۷.
۴۷. مصباح الفقاهة، السيد ابوالقاسم الخوی، الطبعة الثالثة، قم، وجدانی، ۱۳۷۱.
۴۸. منتهی المطلب، الحسن بن یوسف العلّامة الحلّی، تبریز، حاج احمد، ۱۳۳۳.
۴۹. منهاج الصالحين، السيد ابوالقاسم الخوی، الطبعة الثامنة و العشرون، قم، مدينة العلم، ۱۴۱۰.
۵۰. مذهب الاحکام فی بيان الحلال و الحرام، السيد عبدالاعلی الموسوی السبزواری، الطبعة الرابعة، قم، دفتر آية الله العظمی السيد السبزواری، ۱۴۱۶.

منابع اهل سنت

۵۱. الاحکام السلطانيه، علی بن محمد الماوردي، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۵.
۵۲. الاحکام السلطانيه، محمّدبن الحسين الفراء، قم، دفتر تبليغات اسلامی، بی تا.
۵۳. البحر الرائق فی شرح كنز الدقائق، زين الدين ابراهيم ابن نجم المصري، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۸.
۵۴. الجهاد فی الاسلام، محمّد متولی شعراوی، القاهرة، مکتبه التراث الاسلامی، ۱۴۱۸.
۵۵. الشرح الكبير، عبدالرحمن بن احمد ابن قدامه، بیروت، دارالکتب العربی، بی تا.
۵۶. المبسوط، شمس الدین السرخسی، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۰۶.
۵۷. المجموع فی شرح المذهب، محی الدین النووی، بی جا، دارالفکر، بی تا.
۵۸. المغنی، عبدالله ابن قدامه، بیروت، عالم الکتاب، بی تا.

۵۹. المقاصد العامة للشريعة الإسلامية، يوسف حامد العالم، القاهرة، دارالحديث: الخرطوم، الدار السودانية للكتب، بی تا.
۶۰. المقدمات الممهّدة، محمّدين احمد القرطبی، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۳.
۶۱. النظرية العامة للجهاد فی الشريعة الاسلامیه، السید ابو عیطة المحامی، الاسکندریه، مؤسسه الثقافه الجامعیه، بی تا.
۶۲. بدائع الصنائع، ابوبکر بن مسعود الکاشانی، پاکستان، المكتبة الحبیبیه، ۱۴۰۹.
۶۳. بداية المجتهد و نهاية المقتصد، محمّدين احمد القرطبی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۲.
۶۴. فتح القدیر، محمّدين علی الشوکانی، بی جا، عالم الکتاب، بی تا.
۶۵. فقه السنه، سید سابق، بیروت، دارالکتاب العربی، بی تا.
۶۶. کتاب الام، محمّدين ادريس الشافعی، بیروت، دارالفکر، الطبعة الثانیة، ۱۴۰۳.

هـ. منابع تطبیقی اسلام: اسلام - حقوق و روابط بین الملل

برخی از منابع به بررسی تطبیقی و ارائه دیدگاه‌های اسلامی نسبت به حقوق و روابط بین الملل پرداخته‌اند. آشنایی با این منابع به عنوان گام‌هایی در جهت آشنایی با فقه روابط بین الملل و طراحی بحث‌های کلان در این زمینه و نیز بازشناسی منابع فقهی و دینی از این زاویه و با دیدگاهی نظام‌مند، بسیار مفید خواهد بود.

اهل سنت به دلیل اینکه از دیرباز با مسائل حکومتی درگیر بودند و از جمله مهم‌ترین این مسائل روابط حکومت مسلمانان با دیگر حکومت‌ها بوده، منابع بسیاری در این زمینه تألیف کرده‌اند. در شیعه نیز علاوه بر میراث بسیار غنی فقهی، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و تشکیل حکومتی شیعی بر محور ولایت فقیه، تلاش‌های خوبی در جهت تبیین روابط خارجی دولت اسلامی صورت گرفته است.

منابع شیعه

۱. ابعاد جنگ در فرهنگ اسلام، سید احمد خاتمی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۲.
۲. اسلام و اجتماع، سید محمّد حسین طباطبائی، قم، جهان آرا، بی تا.
۳. اسلام و حقوق بین الملل عمومی، محمّد ابراهیمی، تهران، سمت، ۱۳۷۷، ج ۲.
۴. اسلام و حقوق بین الملل عمومی، محمّد ابراهیمی و سید علیرضا حسینی، تهران، سمت، ۱۳۷۲، ج ۱.
۵. اسلام و حقوق بین الملل، محمّد رضا ضیائی یبگدلی، چ دوم، تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۶.
۶. اصل منع توسل به زور و موارد استثنای آن در اسلام و حقوق بین الملل معاصر، سید ابراهیم حسینی، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۲.
۷. اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، منوچهر محمّدی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۶.
۸. الاجتماع السیاسی الاسلامی، محمّد مهدی شمس الدین، قم، دارالثقافة للطباعة و النشر، ۱۴۱۰.
۹. الجزیه و احکامها، علی اکبر کلانتری، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۶.
۱۰. الجهاد فی الاسلام، مؤسسه البلاغ، ایران، مؤسسه البلاغ، بی تا.
۱۱. الدولة الاسلامیه، محمّد علی تسخیری، تهران، منظمة الاعلام الاسلامی، معاونیه العلاقات الدولیه، ۱۴۱۴.
۱۲. بررسی‌های اسلامی، سید محمّد حسین طباطبائی، قم، دارالتبلیغ، ۱۳۹۶.
۱۳. توافق و تزامم منافع ملی و مصالح اسلامی، هادی نخعی، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۶.
۱۴. توسل به زور در روابط بین الملل از دیدگاه حقوق بین الملل عمومی و فقه شیعه، حمید حیدری، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۶.
۱۵. جهاد، حسین نوری، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۶.
۱۶. حقوق اقلیت‌ها، عباسعلی عمید زنجانی، چ پنجم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰.
۱۷. حقوق بین الملل اسلامی، سیدخلیل خلیلیان، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۶.
۱۸. حقوق قراردادهای بین المللی در اسلام، عباسعلی عظیمی شوشتری، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸.
۱۹. حقوق و وظایف غیر مسلمانان در جامعه اسلامی، روح‌الله شریعتی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۱.
۲۰. حکم ثانوی در تشریع اسلامی، علی اکبر کلانتری، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸.

۲۱. درآمدی بر حقوق اسلامی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، تهران، سمت، ۱۳۶۸.
۲۲. سیاست خارجی پیامبر ﷺ، سعید جلیلی، بی جا، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۳. سیاست خارجی پیامبر ﷺ، سید غضنفر علی جعفری فائزی پهلایه ای، قم، آستانه مقدسه حضرت معصومه ﷺ، ۱۳۷۸.
۲۴. سیاست خارجی و روابط بین الملل از دیدگاه امام خمینی ﷺ، علی دادستان بیرکی، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی ﷺ، ۱۳۸۱.
۲۵. صحیفه امام، سید روح الله موسوی خمینی، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی ﷺ، ۱۳۷۸.
۲۶. فقه العنف المسلح فی الاسلام، محمدمهدی شمس الدین، بیروت، مؤسسة الدولية، ۱۴۲۲.
۲۷. فقه سیاست خارجی، عباسعلی براتی، قم، دبیرخانه کنگره بزرگداشت دویستمین سالگرد میلاد شیخ اعظم انصاری، ۱۳۷۳.
۲۸. فقه سیاسی اسلام، ابوالفضل شکوری، قم، ستاد بزرگداشت پنجاهمین سالگرد شهادت مدرس، ۱۳۶۷، ج ۲.
۲۹. فقه سیاسی؛ حقوق تعهدات بین المللی و دیپلماسی در اسلام، عباسعلی عمیدزنجانی، تهران، سمت، ۱۳۷۹.
۳۰. فقه سیاسی، عباسعلی عمید زنجانی، چ دوم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷، ج ۳.
۳۱. فلسفه حقوق بشر، عبدالله جوادی آملی، قم، اسراء، ۱۳۷۵.
۳۲. مبانی حکومت اسلامی، جعفر سبحانی، ترجمه داود الهامی، قم، مؤسسه علمی و فرهنگی سیدالشهدا ﷺ، ۱۳۷۰.
۳۳. مسئولیت های فراملی در سیاست خارجی دولت اسلامی، صادق حقیقت، تهران، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۷۶.
۳۴. مصلحت و جایگاه آن در حقوق اسلام، رحیم وکیل زاده، تبریز، مؤسسه تحقیقاتی علوم اسلامی - انسانی، ۱۳۸۱.
۳۵. مکاتیب الرسول ﷺ، علی الاحمدی المیانجی، تهران، دارالحديث، ۱۴۱۹.
۳۶. من الفقه السياسي فی الاسلام، محمّد صالح جعفر الظالمی، بیروت، دارالجيل المسلم، ۱۹۷۱.
۳۷. نقش اسلام در توسعه حقوق بین الملل، عبدالحکیم سلیمی، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی ﷺ، ۱۳۸۲.
۳۸. وطن و سرزمین و آثار حقوقی آن از دیدگاه فقه اسلامی، عباسعلی عمید زنجانی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۶.

منابع اهل سنت

۱. آثار الحرب فی الفقه الاسلامی، وهبة الزحیلی، دمشق، دارالفکر، الطبعة الرابعة، ۱۴۱۲.
۲. الاسلام السياسي، محمّد سعید العشماوی، الطبعة الرابعة، بی جا، مكتبة مدبولی، ۱۴۱۶.
۳. التعايش السلمی بین المسلمین و غیرهم، سورحمن هدايات، اشراف، محمّد بن عبدالرحمن مندور، القاهرة، دارالسلام، ۱۴۲۱.
۴. الجهاد و الحقوق الدولية العامة فی الاسلام، ظافر القاسمی، بیروت، دارالعلم للملایین، ۱۹۸۲.
۵. الجهاد و القتال فی السياسة الشرعية، محمّد خیر هیکل، بیروت، دارالبیارق، الطبعة الثانية، ۱۴۱۷.
۶. السفارات فی الاسلام، محمّد التابعی، القاهرة، مكتبة مدبولی، بی تا.
۷. السياسة الشرعیة، عبدالوهاب خالاف، بیروت، مؤسسة الرسالة، الطبعة الثالثة، ۱۴۰۷.
۸. العلاقات الدولية فی الاسلام، وهبة الزحیلی، بیروت، مؤسسة الرسالة، ۱۴۰۹.
۹. الفقه السياسي للوثائق النبویة، خالد سلیمان الفهداوی، عمان، دار عمار للنشر، ۱۴۱۹.
۱۰. المشروع للعلاقات الدولية فی الاسلام، محمّد مصطفى نادیة، القاهرة، المعهد العالمی للفکر الاسلامی، ۱۴۱۷، ۴ جلد.
۱۱. النظام الدولي الجديد بین الواقع الحالي، یاسر ابوشبانه، مصر، دارالسلام، بی تا.
۱۲. حقوق الانسان فی الاسلام، محمّد الزحیلی، الطبعة الثالثة، دمشق، دار ابن کثیر و بیروت: دارالکلم الطیب، ۱۴۱۸.
۱۳. حقوق روابط بین الملل در اسلام، محمّد حمیدالله، ترجمه و تحقیق: سید مصطفی محقق داماد، تهران، مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۷۳، ج ۱.
۱۴. سلوک بین المللی دولت اسلامی، محمّد حمیدالله، ترجمه و تحقیق: سید مصطفی محقق داماد، تهران، مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۸۰.
۱۵. ضوابط المصلحة فی الشریعة الاسلامیة، محمّد سعید رمضان البوطی، دمشق، الدار المتحدّة: بیروت، مؤسسة الرسالة، الطبعة السابعة، ۱۴۱۲.